



ΕΝΩΣΙΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ

(ΗΓΕΣΙΑ Ι. Α. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ)

ΓΕΝΙΚΕΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ
ΑΡΧΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Δ.Α. ΑΡΙΘ. 1
1946

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Ἡ «Ἐνωσις Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» δὲν ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ ἑλληνικὸ κοινόν. Τὸ ὑπὸ τὴν ἡγεσίᾳ τοῦ κ. Ι. Α. Σοφιανοπούλου παλαιὸ Ἀγροτικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον στηριζόταν μὲν στὴν ἀγροτικὴ τάξι τῆς χώρας, ὅμως δὲν εἶχε κανένα ἀποκλειστικῶς ταξικὸ χαρακτῆρα, καὶ ἀντιθέτως ἐννοοῦσε νὰ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα καὶ τῶν ἄλλων ἐργαζομένων τάξεων, ποὺ ἀποζοῦν ἀπὸ τὴν ἐργασία τους, σταθερὰ ἀπὸ τὸ 1932 ἐπῆρε τὸ λαϊκὸ χρῆσμα καὶ ἐκήρυξε καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς διὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ του τὴν πίστι τοῦ πρὸς τὴ σοσιαλιστικὴ ἰδεολογία. Ἐπῆρε μέρος σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴ θεμελίωσι τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας, καὶ ὑπέστη καὶ αὐτό, πρῶτο ἀνάμεσα στοὺς πρώτους, τὸ σκληρὸ διωγμὸ τῆς δικτατορίας. Σὰν κόμμα ὅμως μὲ εὐρύτατο περιεχόμενο ἔκρινε σκόπιμο νὰ διευρύνῃ τὸν τίτλο του καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν πολιτικὴ του δράσι καὶ στὴς ἄλλες τάξεις ποὺ ἀποζοῦν ἀπὸ τὴν προσωπικὴ τους ἐργασία, ὅπως τοὺς ἐργάτες καὶ ἐπαγγελματίες, καὶ τοὺς διανοοῦμενους, γιὰτὶ ἐπίστευε ὅτι χωρὶς τὴ συνένωσι ὅλων τῶν πραγματικῶν δημοκρατικῶν καὶ ἀριστερῶν δυνάμεων τῆς χώρας, ποὺ εἶναι σήμερα θρυμματισμένες καὶ ἀσύνδετες, δὲν θὰ ἦταν δυνατό νὰ ἰδρυθῇ καὶ στὸν τόπο μας ἓνα ἰσχυρὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα. Σὰν ἓνα τέτοιο κόμμα μὲ εὐρύτατο περιεχόμενο καὶ προορισμὸ ἔλαβε μέρος καὶ στὴ σύσκεψι τῶν πολιτικῶν κομμάτων ποὺ ἔγινε τὸ Μάϊο τοῦ 1944 στὸ Λίβανο.

Τὸ κόμμα αὐτὸ διετήρησεν ἀνέκαθεν ἀκέραιο τὸ δημοκρατικὸ καὶ σοσιαλιστικὸ του χαρακτῆρα, καὶ διεκήρυξεν ἐπισήμως καὶ ἐκεῖ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ποὺ κατεχόταν ἀκόμη τότε ἀπὸ τοὺς βαρβάρους κατακτητὰς ὅπως, ἐνωμένη θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσί της ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ ἐπιδρομέα, ἔτσι, ἐνωμένη θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσί της ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ ἐχθρό, ποὺ εἶναι τὸ Κεφάλαιο καὶ ἡ συνυφασμένη μὲ αὐτὸ παντοειδὴς ἀντίδρασις.

* * *

Ἕνας δλόκληρος χρόνος ἐλεύθερης ζωῆς ἐπέρασε καὶ οἱ ἐργαζό-

μενοι ἀντικρυίζουν τὸν σκληρὸ πόλεμον καὶ τὴ φανερά καὶ ὑπουλή ἐχθρότητα τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ποὺ μὲ πείσμα καὶ φανατισμὸ προσπαθοῦν νὰ κρατηθοῦν στὶς θέσεις τους. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφθανεν ἡ ἀκολασία τῆς τεταρτοαυγουστιανῆς δικτατορίας ποὺ κατέλυσε, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἓνα ἐπίορκον καὶ ἀνάξιον Βασιλέα, τὶς πολιτικὲς ἐλευθερίες τοῦ τόπου καὶ ἐγέμισε τὰ ἄγωνα νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ ὑγρά ὑπόγεια τῶν ἑλληνικῶν φυλακῶν μὲ ὅλους τοὺς πραγματικὰ ἐλεύθερους δημοκρατικούς πολίτες, οἱ ἀντιδραστικὲς αὐτὲς δυνάμεις ἐσυνέχισαν τὶς ἀκολασίες τους καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς βαρβάρου κατοχῆς, κάνοντας τυπικὰ τὸν ἐχθρὸ της, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ τὸν φανατικὸ ὑποστηρικτὴ της. Ὀλόκληρος ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς μὲ τὰ πραιτωριανὰ στελέχη του ἐλειτούργησε καὶ κατὰ τὴν περὶ ῥοδὸ τῶν ἐξορίστων Κυβερνήσεων μὲ τόση μισαλλοδοξία κατὰ κάθε γνήσιον δημοκρατικῶν στοιχείου, ὥστε πότε μὲ τὴ μία πρόφασιν καὶ πότε μὲ τὴν ἄλλη νὰ τὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ κάθε ὑπεύθυνου διαχειρίσει τοῦ ἀγῶνος. Καὶ τριουτοτρόπως μέσα στὸν ἐθνικὸν αὐτὸ σάλον ἐσοβοῦσε μιὰ βαθειά, πολὺ βαθειά ἐσωτερικὴ πολιτικὴ κρίσις ποὺ ἐξέσπασε στὰ ἄλλεπάλληλα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ κινήματα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἓνας ἐπίορκος Βασιλεὺς ποὺ δὲν ἐμπῆκε στὸν ἀγῶνα παρὰ σὰν σὲ μιὰ συμβατικὴ ὑποχρέωσι, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ λαὸς ὁ τυραννημένος, ποὺ, πολεμῶντας τὸν ἐξωτερικὸ ἐχθρὸ, ἔδειχνεν ὅλη του τὴν ἀπέχθεια καὶ πρὸς τὸν ἐσωτερικὸ ἐχθρὸ, τὴν ἀντίδραση ποὺ προσπαθοῦσε μὲ ψεύτικο πατριωτισμὸ νὰ συγκρατήσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐξουσίας, ποὺ ὀλοκληρώνονται στὴ συνέχεια τῆς σκληρῆς ἐκμετάλλευσης τῶν οἰκονομικῶς ἰσχυρῶν ἐπάνω στοὺς οἰκονομικῶς ἀδυνάτους. Ὅποιος ἐπίστευσε ὅτι μὲ τὸ συμβόλαιον τοῦ Λιβάνου θὰ τερματιζόταν ἡ βαθύτερη αὐτὴ διάστασις καὶ ἐχθρότης ἦταν πολὺ ἀφελής, γιατί μὲ ὥραϊες λέξεις καὶ κούφιες ἐπαγγελίες δὲν σκεπάζονται τὰ πράγματα. Καὶ ἔτσι τὰ πράγματα παρέμειναν ἀπειλητικῶς γυνά. Ἡ ἀλήθεια τῶν ἀνωτέρω πιστοποιήσεων ἐξεπῆδησεν ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι, ἀμέσως μετὰ τὸν Λιβανὸ, στὸ Κάϊρο, ἐσημειώθη τόση δυσπιστία μετὰ τῶν πολιτικῶν κομμάτων ποὺ ὑπέγραψαν τοῦ Λιβάνου τὸ Συμφωνητικόν, ὥστε νὰ μὴν καταστῇ δυνατός ὁ σχηματισμὸς Κυβερνήσεως ποὺ νὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὸν ἀριστερὸ κόσμον τῆς χώρας. Ἐδέχθη νὰ παρέλθῃ ἓνα τρίμηνον γεμάτον ἀπὸ δημόσιες ἀντεγκλήσεις καὶ ἀλληλοεπίρριψιν εὐθυνῶν, μέσα στὸ ὁποῖον κάθε παράταξις προετοιμαζότανε γιὰ τὴν ἀκόμα καὶ ἐνοπλὴ ἐπικρατήσί της, ἕως ὅτου ἰσχηματίσθῃ Κυβέρνησις ποὺ περιέλαβε τοὺς κόλπους της καὶ τὰ

ἑαμικὰ στοιχεῖα. Ἡ ἔνωσις ὅμως αὐτῇ τῶν δύο παρατάξεων ἦταν καὶ πάλιν καθαρὰ ἐπιφανειακὴ, γιὰτὶ ἐνῶ οἱ βασιλόφρονες διατηροῦσαν τὴν ἐχθρικήν τοὺς στάση ἀπέναντι τῶν ἑαμικῶν, καὶ ἔτσι ἡ δεξιὰ εὐρισκόταν μὲ τὸ ὅπλον ἀνὰ χεῖρας ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς, ἡ παλαιο-δημοκρατικὴ παράταξις πότε ἀντιλαμβάνοταν τὸν κίνδυνον τῆς δεξιᾶς καὶ δειλὰ καὶ ἀθέλητα ἐπλευροῖζε πρὸς τὴν ἀριστερά, καὶ πότε φοβισμένη ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν τῆς μὲ τὰ ζωντανότερα ἀπὸ αὐτὴν στοιχεῖα τῆς ἀριστερᾶς καὶ μὴ ἔχουσα καμμιά πεποίθησι στὶς δικές τῆς δυνάμεις ξαναγύριζε στοὺς κόλπους τῆς δεξιᾶς. Καὶ ὅμως ἐὰν εἶχε πίστι στὸν προορισμὸ τῆς θὰ προχωροῦσε τολμηρότερα πρὸς τὸ φυσιολογικὸ δρόμον τῆς πολιτικῆς Ἐνώσεως μὲ τὴν ἀριστερά ἕως ὅτου, τουλάχιστον, ἀποσοβηθῇ ὁ κίνδυνος τῆς βασιλικῆς παλινορθώσεως. Καλὰ καλὰ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἡ παλαιοδημοκρατικὴ παράταξις ἀπέδει-ξεν ὅτι δὲν εἶχε ζωὴ μέσα τῆς, καὶ ὅτι μοιραίως θὰ τὴν παρέσυρεν ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θύελλα τῶν γονίμων ἱστορικῶν στιγμῶν. Δὲν ἦταν ἄλλωστε δυνατόν παρὰ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν θλιβεράν εἰκόνα ποὺ ἐνεφάνισε. Ὁ ρόλος τῆς ἦταν ἀμείλικτα ἀπὸ τὴ δύγαμη τῶν πραγμάτων καθω-ρισμένος. Ἐλεγόταν δημοκρατικὴ, καὶ ἐπίστευε πὼς ἦταν ριζοσπα-στική, καὶ ὅμως στὸ βάθος ἦταν καὶ αὐτὴ ἀντεδραστική. Εἶχαν περά-σει τόσα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ Βενιζέλος, σὰν σωστὸς ἐπανα-στάτης τῆς ἐποχῆς του, εἶχε γκρεμίσει τὸν πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν φεουδαρχισμόν τῶν χρόνων ποὺ πρωτοεμφανίστηκε, ὥστε οἱ ἑτεροκίνη-τοι ἄλλως τε ὁπαδοὶ του νὰ μὴν ἀντιλαμβάνωνται ὅτι οἱ μεταρρυθμί-σεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν πρόχειρες ἀστικές μεταρρυθμίσεις καὶ ὅτι γι' αὐτὸ ἦταν ἀνάγκη νὰ συμπληρωθοῦν μὲ τίς ριζικώτερες με-ταλλαγὰς ποὺ ἐπέβαλλαν οἱ νεώτερες κοινωνικὲς ἐξελίξεις. Ἡ παλὰ ὅμως δημοκρατικὴ παράταξις δὲν ἀντελήφθη καὶ κάτι ἄλλο, ὅτι σή-μερα οἱ λαϊκὲς μάζες, ποὺ δείχνουν τόσον ὄργανισμὸ γιὰ τὴν κατά-κτησι τῆς θέσεως, ποὺ τοὺς πρέπει στὴν κοινωνίαν, ἐσυνειδητοποιή-θηκαν καὶ ἔχουν ἔμφυτη δυσπιστία πρὸς κάθε σωτήρα, καὶ κάθε προ-σωπικὸ εἶδωλον, καὶ ἀκόμη περισσότερο πρὸς κάθε ἀνάμνησι εἰδώ-λου, καὶ δὲν ἐννοοῦν νὰ ἐμπιστευθοῦν τὴν ἐξουσίαν παρὰ μόνον στὰ σκληρὰ ἀπὸ τοὺς ρόζους τῆς καθημερινῆς δουλειᾶς χέρια τους. Καὶ σήμερα στὶς λαϊκὲς μάζες εἶναι διάχυτο τὸ πνεῦμα ὅτι ἡ παλὰ δημο-κρατία, ποὺ ὁ λαὸς περίμενε κάθε τέσσερα χρόνια νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του στοὺς ἄρχοντες, ποὺ εἶχεν ἐκλέξει, καὶ οἱ ὁποῖοι, μιὰ φορὰ καὶ εἶχαν ἐκλεγῇ, καὶ τὴ θέλησί του παρεχάρασαν καὶ στὴν κομ-ματικὴ συναλλαγὴ ἐθήτευαν, ἔπρεπε νὰ παραχωρήσῃ τὴ θέσιν τῆς σὲ

μιὰ δημοκρατία πού ὄχι μόνον ἀπό δημοκρατία τύπων θὰ γινότανε δημοκρατία οικονομικοῦ περιεχομένου, ἀλλὰ πρὸ παντός θὰ γινόταν δημοκρατία ἐνεργός, μὲ συστηματικὴ καὶ ἀκατάπαυστη παρακολούθησι τῆς κρατικῆς λειτουργίας ἀπὸ τὸν πανίσχυρο καὶ ἀποκλειστικὸ φορέα τῆς ἐξουσίας λαό.

* * *

Αὕτῃ ἦταν ἡ εἰκόνα πού παρουσίασαν τὰ τρία πολιτικὰ ρεύματὰ τῆς χώρας. Καὶ τὴν εἰκόνα αὕτῃ τὴν διετήρησαν καὶ κατὰ τὸ δέμηνο διάστημα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσι ἴσαμε τὴν Δεκεμβριανὴ σύρραξι.

Ἡ Δεκεμβριανὴ σύρραξι ἦταν μοιραία καὶ ἀναπότρεπτη συνέπεια τῆς δυσπιστίας τῆς ἀριστερᾶς πρὸς τὴν ὑπουλὴ δεξιὰ καὶ τῆς παθητικῆς στάσεως τοῦ κέντρου, πού δὲν ἔννοιωσε τὸν προορισμό του, καὶ δὲν ἐμπῆκε τολμηρὰ στὸ φυσικὸ δρόμο του.

Ἡ σύρραξι μᾶς ὠδήγησεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν ἄμεσο παραμερισμὸ τοῦ βασιλικοῦ παράγοντος καὶ τὴν ἴδρουσι τῆς Ἀντιβασιλείας, ἡ ὁποία ἐκλήθη νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν τότε Κυβέρνησι μὲ μιὰν ἄλλη πού θὰ προσπαθοῦσε νὰ λυτρώσῃ τὸν τόπο ἀπὸ τὸν ἀδελφοκτόνο σπαραγμὸ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ στοὺς πολίτες ἐμπιστοσύνην στὸ Κράτος. Λίγες μέρες μετὰ τὴν ἀνακομὴν ἀνάμεσα στοὺς ἐμπολέμους, πού ἦταν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ὁ Στρατηγὸς Σκόμπυ, σὰν ἐντεταλμένος τοποτηρητῆς τῆς τάξεως, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ στρατὸς τοῦ Ἑάμ, συνῆλθε στὴ Βάρκιζα ἡ ἀντιπροσωπεΐα τοῦ Κράτους καὶ τῶν Ἑαμιτῶν γιὰ νὰ βροῦν τὸν τρόπο τῆς εἰρηνεύσεως τοῦ τόπου. Δώδεκα ἡμέρες καὶ δώδεκα νύχτες σκληρῆς καὶ δύσκολης ἐργασίας, στὴν ὁποία καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἐπεδείχθη πολιτικὴ νοημοσύνη, μετριοπάθεια καὶ καλὴ πίστις, ἔφθασαν γιὰ νὰ ὑπογραφῇ τῆς Βάρκιζας τὸ συμφωνητικόν. Τὸ συμφωνητικὸ αὐτό, πού ἐχαιρετίσθηκε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος σὰν χαρμόσυνο γεγονός, ἀπετέλεσεν ἕνα ἱστορικὸ σταθμὸ στὴν πρόσφατη πολιτικὴ ἱστορία τοῦ τόπου. Καὶ ἦταν πράγματι ἱστορικὸς σταθμὸς ὄχι μονάχα γιὰτὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐτεροματίσθηκεν ἕνας τέτοιος πόλεμος καὶ στὴν Ἑλλάδα μὲ μιὰν ἔντιμη συμφωνία, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ ἐκτὸς τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῆς ἀμνηστίας, πού ἐθέσπισε γιὰ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καὶ τὰ σύνθετα πολιτικὰ τοιοῦτα, διεκήρυξεν ὅτι θὰ ἀποδοθοῦν εἰς τοὺς πολίτες οἱ πολιτικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς ἐλευθερίες πού τοὺς εἶχαν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴ δικτατορία καὶ τὴν ἐχθρικήν κατοχή, καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι θὰ ἀποκαθαρθῇ ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς ἀπὸ ὅλα τὰ φασιστικὰ καὶ ἀντιδηραστικὰ στοιχεῖα πού

είχαν κατατυραννήσει τὸν λαὸ καὶ ἦταν τυφλὰ ὄργανα τῆς σκοτεινῆς δικτατορίας καὶ τῆς ἀκόμα σκοτεινότερης κατοχῆς.

Ὁ λαὸς δὲν πρόφτασε νὰ χαρῇ γιὰ τὸ ἔργον τῆς Βάρκιζας, καὶ μιὰ ἄστοχη καὶ ἀνεξήγητη (;) κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ, γιὰ τὴν ἐπίτευξι τῆς ὁποίας εἶχε στήσει ἐνέδρα ἡ ἀντιδραστικὴ δεξιὰ, μᾶς ὠδήγησε στὴν δευτέρῃ μεταδεκεμβριανῇ Κυβέρνῃσι ὑπὸ ἓναν ναύαρχο, τοῦ ὁποίου τὸ ἀντιδραστικὸ ποιὸν ἦταν σ' ὅλους γνωστὸν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν καταστολὴ τοῦ τελευταίου κινήματος τῆς Μέσης Ἀνατόλης. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀβουλῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως τῶν δῆθεν «ἐξωκομματικῶν προσωποικητήτων» ἐξαπελύθη ἀκράνκτο τὸ κύμα τῆς ἀντιδράσεως μὲ ὅχι ὀλιγώτερο συνυπεύθυνον λόγῳ τῆς παρατεταμένης ἀνοχῆς του τὸ ἐπιλεγόμενον Κέντρον. Τὴν Δεκεμβριανῇ ἐπανάστασι διεδέχθη ἡ ἐξάμηνος ἀντεπανάστασις τῶν φασιστικῶν καὶ δοσιλόγων στοιχείων, καὶ ἡ χώρα ἔπεσε σὲ μιὰ, ἄνευ προηγουμένου, τρομοκρατία ὅχι μόνον τῶν ἀνευθύνων μοναρχοφασιστικῶν ὁργανώσεων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν κρατικῶν ὁργάνων. Τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Βάρκιζας παρεβιάσθη ἀσύστολα, καὶ ἀπάνω σ' ὅλη τὴ χώρα ἀπλώθηκε μιὰ λευκὴ τρομοκρατία, ἡ ὁποία σ' ὠρισμένα σημεῖα ξεπέρασε τὴν περίοδο καὶ τῆς Τετάρτης Αὐγούστου καὶ τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς. Ἡ εὐθύνη τῆς περιόδου αὐτῆς βαρύνει στὸ ἀκέραιον καὶ τὴν Κυβέρνῃσι ἐκείνη, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀνώτατον Ἀρχοντα, ὁ ὁποῖος παρ' ὅλες τὶς ἐκκλήσεις καὶ ὑπεύθυνες εἰσηγήσεις τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν Ἐνωσιν Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν καὶ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ι. Α. Σοφianoπούλου, ἐδέχθη μὲν τὴν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως Βουλγαρη, ὡς συνέπειαν τῆς παραίτησεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ὅμως δὲν ἐδίστασεν, εἰς πείσμα τῆς λαϊκῆς ἀγανακτήσεως, νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπο τῆς νέας Κυβερνήσεως τὸν σχηματισμό. Ἐκτοτε παράλληλα πρὸς τὰ ἄλλα ἀριστερὰ κόμματα καὶ ἡ «Ἐνωσις Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» διεκήρυξε καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν καὶ εἰς τὸν ξένον τύπον (δύο ἄρθρα τοῦ Ι. Α. Σοφianoπούλου εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Λονδίνου «Νέα Χρονικά», συνεντεύξεις καὶ ἀποστολὴ πληροφοριακοῦ ὑλικοῦ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς ἐργατικοὺς βουλευτάς) ὅτι ἡ ἐγκαθιετος ἐκείνη Κυβέρνησις ἔπρεπε νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλης ποῦ νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ρητὴ ἐπιταγὴ τῆς συμφωνίας τῆς Κριμαίας, καὶ νὰ περιλαμβάνῃ τὰ δημοκρατικὰ καὶ ἀριστερὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου. Ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη ἐπὶ τέλους ἔπεσεν, ἀλλ' ἔπεσε γιὰ νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ μιὰν ἄλλη, ποῦ κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν καὶ ἀσοβάρυντη

ήταν, και ὅπως ήταν ἐπόμενο, παρ' ὅλη τὴν ὑποστήριξι τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, μόνο δεκαπενθήμερη ζωὴ ἐσημείωσε.

Καὶ ἔτσι ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Κυβερνήσει τοῦ λεγομένου Κέντρου μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τοὺς ἀρχηγούς τῆς παλαιοδημοκρατικῆς παρατάξεως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ήταν φυσικὸ νὰ ἀναμένη ὁ κόσμος καὶ σοβαρότερη ἐμφάνισι καὶ ἐντονότερη δημοκρατικὴ δράσι. Ἐνα εὐτυχὲς γεγονὸς ποὺ ἐσημειώθη στὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς, ἡ ἀποκατάστασις τῶν φιλικῶν μας σχέσεων μὲ τὴ Μεγάλῃ Σύμμαχῳ, τῇ Σοβιετικῇ Ἐνωσί, διὰ τῆς ἀποστολῆς στὰς Ἀθήνας τοῦ Πρεσβευτοῦ τῶν Σοβιέτ, δὲν ἐπρόφτασαν νὰ τὸ χαροῦν οἱ λαϊκὲς μάζες, καὶ τὸ φάσμα τοῦ οἰκονομικοῦ χάους παρουσιάστηκε ἀπειλητικότερον ἀφ' ὅτι πρότερον. Καὶ πῶς ήταν δυνατόν νὰ γῆν ἐμφανισθῇ, ἀφοῦ τὸ πρόγραμμα τῆς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως, ποὺ εἶχε μὲ τόση ἐπιμονὴ ἐκπονήσει ὁ κ. Βαρβαρέσσος, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος εἶχε τορπιλισθῇ ἀπὸ τὴ θρασυτητα καὶ τὴ βουλιμίαν τοῦ μεγάλου κεφαλαίου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν ἀπέκτησε τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴ συνδρομὴν τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Καὶ πάρα πέρα μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀξίωσις τῶν λαϊκῶν μαζῶν νὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τὸ ἐπίσημον Κράτος τὸ κίνημα τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως, νὰ θεσπισθῇ εὐρεῖα ἀμνηστεία, νὰ καθαρισθῇ ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς ἀπὸ τὰ ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα καὶ νὰ παύσῃ ἡ τρομοκρατία τῆς δεξιᾶς, ἔμειναν ἀνικανοποίητα. Καὶ ἡ ἀποσυμφόρησις τῶν φυλακῶν ἀπεδείχθη κωμωδία, καὶ τὸ κίνημα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως δὲν ἐπῆρε τὴν πρέπουσα ἀναγνώρισιν, καὶ ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς δὲν ἐκαθαρίστηκε καὶ ἡ τρομοκρατία ἐξακολούθησε, μάλιστα ἐτονώθηκε στὸ βαθμὸ ποὺ μᾶς ἀπέδειξε τὸ μοναρχοφασιστικὸ προεξικόπημα τῆς δεξιᾶς, ποὺ ἐξεδηλώθη καὶ ἔδρασε στὰς Καλάμας. Ὡς τόσο μέγα σ' ἓνα τέτοιο πολιτικὸν χάος καὶ κυβερνητικὴ ἀκηδία ἐπιχειρήθηκε μὲ τὴν τελευταίαν ἀνεπαρκῆ συμφωνίαν τοῦ Λονδίνου ἡ οἰκονομικὴ ἀνασύνταξις τοῦ τόπου, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι καὶ σοβαρότερη ἀκόμη προσπάθεια ἀπὸ αὐτὴν θὰ ναυαγοῦσε μέσα στὸν ὠκεανὸ τῆς πολιτικῆς μας ἀκαταστασίας.

* * *

Αὕτῃ εἶναι ἡ εἰκόνα ποὺ ἐνεφάνισε τὸ Μεταδεκεμβριανὸν Κράτος, εἰκόνα γεμάτῃ κινδύνους σοβαροτέρων καὶ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν περιπλοκῶν. Ἡ «Ἐνωσις Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» ἐπέστησεν ἔγκαίρως τὴν προσοχὴν καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Κοινῆς Γνώμης τόσον τοῦ ἐσωτερικοῦ ὅσον καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, μάλιστα καὶ τῶν ἐπι-

σήμερον Βρεττανῶν ποὺ εἶχαν ἀναλάβει τὸ ἔργον τῆς συνδρομῆς στὴν ἀποκατάστασι τῆς τάξεως. Καὶ ἔχει τὴ συνείδησί της ἡσυχῇ, ὅτι καὶ κραυγὴ διαμαρτυρίας ἔρρηξε, καὶ τὸ σπόρο τῆς ἀλήθειας ἔσπειρε. Καὶ ὅπως δὲν ἐξαφνιάσθηκε ὅταν εἶδε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐπίσημη Κυβέρνησί της νὰ σύρεται μπρὸς στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν — γιὰ τὴν πραγματικὰ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἦταν ὁ κατηγορούμενος μπρὸς στὸ ἐπίσημο αὐτὸ Δικαστήριον — ἔτσι δὲν θὰ ἐξαφνιασθῇ ἂν ἰδῇ ὅτι τὸ λαϊκὸν κύμα ἀκάθεκτο, καὶ ἴσως, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, βίαιον, θὰ σαρώσῃ κάποτε τῆς δεξιᾶς τὴν ἀντεπανάστασι καὶ τῶν μοναρχοφασιστικῶν στοιχείων τὴν ἱταμὴ πρόκλησι. Καὶ ἐνῶ θὰ ἀνέμενε κανεὶς ἀπὸ τὸ αὐτοεπικαλούμενον Κέντρον νὰ μετριάσῃ τίς δξότητες καὶ νὰ προλάβῃ τὰ μεγαλύτερα δεινὰ, ὁδηγώντας τὸν τόπον εἰς τῆς πραγματικῆς Δημοκρατίας τὴν ἐδραίωσι, ἀντιθέτως τὸ Κέντρον αὐτό, τυφλὸ καὶ ἄνευρο, δὲν ἐκπληρώνει τὸν κύριον προορισμό του ποὺ συνίσταται στὸ νὰ πλήξῃ τὴ Λερναία Ὑδρα τῆς δεξιᾶς γιὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῇ νὰ παραστῇ ἀνίσχυρος μάρτυς κάθε δικαιολογημένως πλέον ἀγαμενομένης ἀκρότητος τῆς ἀριστερᾶς. Πῶς ἄλλως νὰ μὴν ἀναμένη κανεὶς τὸ βίαιον ἐξέσπασμα τῆς ἀριστερᾶς, ὅταν σύμφωνα μὲ τοὺς ἀμείλικτους φυσικοὺς νόμους τῇ δράσει ἐπακολουθῇ ἀντίδρασις καὶ τὴν ἀντίδρασι νέα ἰσχυροποιημένη καὶ ἔντονη δράσις.

Καὶ ὅμως τὸ κακὸ πρέπει νὰ σταματήσῃ χωρὶς νὰ συγκλονισθῇ καὶ πάλιν ὁ τόπος ἀπὸ νέον ἐμφύλιον σπαραγμόν. Ἡ ἑξαλλος καὶ ἀμετανόητη δεξιὰ πρέπει νὰ ἀφοπλισθῇ πραγματικὰ, ἀλλὰ καὶ πνευματικὰ, γιὰ τὸ ἀφοπλισμὸς της εἶναι ἀνάγκη συντηρήσεως τῆς φυλῆς καὶ τοῦ ἔθνους. Ὑστερα ἀπὸ τὸν εὐτυχῆ τερματισμὸν τοῦ πολέμου αὐτοῦ πολέμου, στὸν ὁποῖον οἱ λαοὶ ὁλοκληρωτικὰ ἐπολέμησαν γιὰ νὰ στερεωθῇ ἡ ἔννοια τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Οἰκονομικῆς Δημοκρατίας, εἶναι ἐντροπὴ ἡ Ἑλλὰς νὰ παρουσιάξῃ τὸ ἀντιδραστικὸν θέαμα ποὺ παρουσιάζει, καὶ χωρὶς καμμιὰ ὑπερβολή, νὰ ἀποτελῇ κίνδυνον ἀκόμη καὶ διεθνῶν περιπλοκῶν. Ἀπὸ κάθε ὅμως διεθνῇ περιπλοκῇ, στὴν ὁποία τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔδιδαν δικαίαν ἀφορμήν, κατὰ τοὺς μὲν, πρόσχημα, ἔστω, κατὰ τοὺς δέ, τὸ θῦμα θὰ ἦταν ὁ ἑλληνικὸς λαός. Καὶ ὅμως ὁ Λαὸς αὐτὸς ἐμπῆκεν ὁλόσωμος καὶ ὁλόψυχος, ἀκάθεκτος, σ' ἓνα ἄνισον ἀγῶνα καὶ ἐβγήκεν ὕλικά μὲν κατεστραμμένος, ἀλλὰ ἠθικὰ νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, μόνον καὶ μόνον γιὰ τὴν ἐπίστευσεν εἰς τοῦ δικαίου τὴν ὑπεροχὴ καὶ τῆς διεθνούς ἠθικῆς τὴν ἐπικράτησι.

Οὐδέποτε ἀνάμεσα στή μακρὰ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἐμφανίσθηκαν ἀπειλητικότεροι οἱ κίνδυνοι γι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασί του ὅσο σήμερα, καὶ γι' αὐτὸ οὐδέποτε ἡ ἀνάγκη τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους παρουσιάσθηκε ἐπιτακτικότερη ἀφ' ὅτι σήμερα.

Στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἔθνους ἡ «Ἐνωσις Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» εἰσέρχεται γεμάτη ἀπὸ πίστι καὶ ὥριμον ἀκμήν, καὶ ἀναλαμβάνει τὸ βαρὺ αὐτὸ ἔργο τῆς διαπλάσεως καὶ τῆς κατευθύνσεως τῶν λαϊκῶν μαζῶν πρὸς τὸ δρόμο τοῦ καθαροῦ καὶ τῆς σωτηρίας. Δὲν θὰ φεισθῇ κανενός. Θὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ἠθικὸν καθαρμό, βάζοντας τὸ καυτήριον ἐπάνω στὶς πληγές, θὰ ἀποδώσῃ «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» καὶ θὰ ἐξαγγεῖλῃ τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ μέτρο πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι, χωρὶς νὰ καταφύγῃ ποτὲ στὴν βία, θὰ ἐμπνεύσῃ τοὺς φανατικούς καὶ θὰ παρασύρῃ τοὺς διστακτικούς εἰς τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας. Εἰς τὸν τραχὺ αὐτὸν ἀγῶνα, ποὺ διανοίγεται μπροστά της, δὲν θὰ σταματήσῃ μπροστά σὲ κανένα ἐμπόδιο, καὶ θὰ θυσιάσθῃ σὰν ὑπέρτατη θυσία εἰς τὸ βωμὸ τῆς Πατρίδος. Τὴν Πατρίδα ὅμως δὲν τὴν ἀντιλαμβάνεται σὰν ἓνα σύμφυρμα φεουδαρχῶν τῆς οἰκονομίας καὶ στυνγῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ σὰν ἓνα ζωντανὸ σύνολο ἐλεύθερων ἀνθρώπων, ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ τοὺς ἐξασφαλίσθῃ μὲ δικαιοσύνη τοῦ μόχθου τῶν τῶν προϊόν.

Μὲ τὴν προσπάθεια αὐτὴ ἡ «Ἐνωσις Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» κηρύσσει τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἰσότητος.

Καὶ τὴν μὲν Ἐλευθερίαν ἐννοεῖ νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς πολίτες ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὸ μικρόβιον τοῦ ἀκράτου ἀτομικισμοῦ, καὶ νὰ τὴν διαμορφώσῃ αὐτοπειθαρχημένη μέσα στὰ πλαίσια τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Τὴ Δικαιοσύνην τὴν ἀντιλαμβάνεται σὰν διάκονον τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνόλου, καὶ τὴν Ἰσότητά τὴν θεωρεῖ σὰν ἀπαραίτητη προϋπόθεσι ἴσου ἐκινήματος ὅλων τῶν πολιτῶν εἰς τῆς ζωῆς τὸν ἀγῶνα.

Καμμιὰ ὅμως ἀπὸ τὶς πρωταρχικὰς αὐτὰς ἐπιδιώξεις δὲν ἡμπορεῖ νὰ εὐδοκίμησῃ ἂν δὲν ἐπανέλθῃ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ φυσικὸ πολίτευμά της ποὺ ὑπῆρξε καὶ εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ Δημοκρατία. Ὅχι ὅμως ἡ Δημοκρατία τῶν νεκρῶν τύπων, ἀλλὰ ἡ Δημοκρατία τῆς δικαίας ἀνταμοιβῆς τῶν μόχθων τῶν ἐργαζομένων πολιτῶν, ἡ Δημοκρατία τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὰ κοινά, ἡ Δημοκρατία

τοῦ διηνεκοῦς παλμοῦ καὶ τοῦ συνεχοῦς ἐλέγχου. Μέσα στὸ ἄπλετο φῶς τῆς συζητήσεως καὶ τῆς κριτικῆς θὰ ἀναδειχθοῦν ἐκεῖνοι ποὺ ἀπὸ τὶς πράξεις των, τὴ συνέπεια στὴ γραμμὴ των καὶ τὴν προοπτικὴ των θὰ προσελκύσουν τῶν μαζῶν τὴν ἐμπιστοσύνη, σὰν ἀπαράιτητο ἐφόδιο γιὰ τὴν ἐξακολούθησι τῆς ἱερῆς λειτουργίας των. Ἔτσι μόνον οἱ πολιτευόμενοι θὰ καθαρθοῦν ἀπὸ τὸν ρῦπο τοῦ ἁμαρτωλοῦ παρελθόντος, ποὺ δὲν ἦταν τίποτ' ἄλλο παρὰ κοτζαμπασιλίκι καὶ αὐταρχισμός, καὶ ἔτσι μόνον θὰ ἀποβοῦν Λευῖται καὶ διάκονοι τῆς Λαϊκῆς Ἐκκλησίας. Μέσα στὴ Λαϊκὴ αὐτὴν ἐκκλησίᾳ δὲν εἰμπορεῖ πλέον νὰ καλλιεργηθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰτομικισμοῦ, ποὺ ἐξέθρεψε τὸ ἐκπνεῦσαν κεφαλαιοκρατικὸ σύστημα· ἀντιθέτως θὰ ριζοβολήσῃ ὁ σπόρος τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνόλου, καὶ θὰ φυτρώσῃ τὸ δένδρο τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἀλληλεγγύης. Τὸ δένδρο ὅμως αὐτό, ποὺ θὰ τὸ θρέψῃ ἡ ἑλληνικὴ γῆ, δὲν θὰ εἶναι δένδρο ξενότυπο ἀλλὰ δένδρο γνήσια ἑλληνικό. Ἐχει τόσες δημοκρατικὲς καὶ σοσιαλιστικὲς παραδόσεις τὸ ἔθνος αὐτό, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξεπορεύθησαν ἀρχαιότερα μὲν ὁ ἀναδασμός τῆς γῆς, ἡ σεισάχθεια, ἡ ζωὴ τῶν συσσιτίων καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου σὰν λαϊκὸ Δικαστήριον, προσφατότερα δέ, ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἡ περιθάλψις τῶν φτωχῶν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ καὶ τὰ Μοναστήρια, ὅταν δὲν εἶχαν ἀκόμη ἐκτραπῇ ἀπὸ τὸν προορισμό τους, καὶ ἡ συλλογικὴ οἰκονομικὴ δρᾶσις τῆς Κοινότητος, ὥστε νὰ εἶναι, θὰ ἐλέγαμεν, αὐταρχες καὶ εἰς τοὺς ἰστούς τῆς ἀναπτύξεώς του καὶ εἰς τὸ ζωοποιὸν περιβάλλον του. Ἡ ἀντιγραφὴ ἡ ἡ ἀπομίμησις τῶν ξένων προτύπων, στὴν ὁποία ἐθήτευσεν ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία ἀπὸ τῆς βαυαρικῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁθωνος ἕως σήμερα, μᾶς ἐπροίκισε μὲ ἓνα σύμπλεγμα νόμων ποὺ εἶναι ξένοι, πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν, καὶ ἐδημιούργησε μίαν ἐγωϊστικὴν καὶ ἀπεξηραμένην κοινωνίαν πολιτῶν ποὺ ἀναγκαστικὰ πειθαρχοῦν, καὶ ὅσες φορὲς μποροῦν ξεφεύγουν ἀπὸ τὶς ὑποχρεώσεις των, καὶ θεωροῦν ἔτσι τὸ Κράτος σὰν ἓνα φόρεμα ξένο πρὸς τὸ σῶμά τους ποὺ τοὺς παραλύει τὴν ἐνέργειαν καὶ τοὺς νεκρώνει τῇ δράσει. Ἔτσι ὅμως τὸ Κράτος κατήντησε σκιὰ καὶ τροχοπέδη, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἶναι γεννέτειρα πειθαρχημένης ἐνέργειας μέσα στὸν κύκλο τῆς ὁποίας οἱ πολῖτες ἀναπτύσσουν ἀνεμπόδιστα ὅλη τὴν ἐνέργειάν τους καὶ παροτρύνονται στὴν κοινωνικὴν δράσιν καὶ ἀμιλλα. Ὡς χαρακτηριστικότερον παράδειγμα πῶς μία ξένη νομοθεσία ἐνέκρωσε τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν μπορούμε ν' ἀναφέρωμε τὸν «Δῆμον» ποὺ ἐθέσπισαν οἱ Βαυαροὶ στὴ θέσιν τῆς παλαιᾶς «Κοινότητος». Ὁ Δῆμος στὰ 1833 ἐθεσπίσθη περισσότερον σὰν διοικητικὴ μονάς, ἐπιφορτισμένη

μὲ γραφειοκρατικά καθήκοντα, καὶ ὀλιγώτερο σὰν ζωντανὴ κυψέλη ἐργασίας, ποὺ ἦτανε ἀκόμη καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἡ Κοινότης, καὶ ποὺ ἀπέδωκε πλούσιους καὶ εὐχymous καρποὺς συλλογικῆς δράσεως καὶ προνοίας. Ἀπὸ τὸν νεκρὸ αὐτὸ χαρακτῆρα τοῦ βαυαρικοῦ Δήμου δὲν ἤμπόρεσε ν' ἀπαλλαγῇ οὔτε αὐτὸς ὁ νομοθέτης τοῦ νεωτέρου θεσμοῦ «περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων». Γιατὶ καὶ μ' αὐτὸν τὸ Νόμο ἡ Κοινότης παραμένει στὸ βάθος πυρὴν διοικητικῆς διαρθρώσεως, καὶ ὅχι, ὅπως θὰ ἔπρεπε, κύτταρο κοινωνικῆς ἐνεργείας.

Μέσα σ' αὐτὴν τῇ Λαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ποὺ θὰ ἔχη ὡς βασικὸ σπόνδυλο τὴν κοινότητα, ἡ Ἔργασία καὶ μόνη ἡ Ἔργασία πρέπει νὰ θεοποιηθῇ. Περάσαμε ἓνα αἰῶνα καὶ πλέον ἐλεύθερης ζωῆς ἀνάμεσα σὲ ἄκρατα πολιτικὰ πάθη καὶ πείσματα καὶ ψευτοαριστοκρατικὲς ἐκδηλώσεις ἀποστρεφῆς ἀπὸ τὴν ζωοποιὸν ἐργασία καὶ προσηλώσεως στὸν ψευτολογιωτατισμὸ καὶ τὴν ἡμιμάθεια. Καὶ τὰ μὲν πολιτικὰ πάθη καὶ πείσματα μᾶς ἀπειργάσθησαν ἀψίκορους εἰκονοκλάστες τῶν πολιτικῶν μας εἰδώλων ποὺ λίγο νωρίτερα ἐλατρεύαμε, ἡ δὲ προσήλωσις μας εἰς τὸν ψευτολογιωτατισμὸ καὶ τὴν ἡμιμάθεια μᾶς ἔσπρωξε στὴν περιφρόνησι πρὸς τὸν ἐργάτη τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ χειρῶνακτα καὶ τὸν ἐργάτη τοῦ ἐργοστασίου ἴσαμε τὸν ἀχθοφόρο καὶ τὸν καλλιεργητὴ τῆς γῆς, καὶ μᾶς ἐδημιούργησε τὴν ἀναιμικότητα τῆς σημερινῆς κοινωνίας μὲ τὸ πλῆθος αὐτοῦ τοῦ διανοητικοῦ προλεταριάτου ποὺ ζῇ παρασιτικά, καὶ μοιράζει τὴν ἄσκητη ζωὴ του ἀνάμεσα στὸ πνιγερὸ καφενεῖο καὶ τὴν ἀπασχόλησι τῆς ἄρρωστης καὶ ἀνιάρῃς δουλειᾶς του. Αὐτὴ ἡ νοσηρὰ διάρθρωσις τῆς Κοινωνίας μὲ κορυφὴ τοὺς ψευτοδιανοούμενους καὶ τοὺς πολιτικάντες καὶ βάσι τὸ πλῆθος τῶν ἀγραμμάτων καὶ ἀνειδίκευτων ἐργατῶν καὶ τῶν καθυστερημένων χωρικῶν ἐσκότωσε τὴν ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ παρέλυσε τὸ νεῦρο τῆς ἑλληνικῆς ἐνεργείας. Καὶ ἐκεῖ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι διανοοῦμενοι καὶ ἐργάτες ἢ χωρικοί, κύτταρα ἑνὸς ὁργανικοῦ συνόλου κατέληξαν ἀσυνεννόητοι καὶ ἐχθρικοὶ ἀνάμεσά τους τύποι. Ἔτσι ὅμως ἔλλειπεν ἡ πραγματικὴ ζωὴ καὶ ἡ χαρὰ τῆς συνειδητῆς καὶ γόνιμης ἐργασίας. Καὶ καταντήσαμε ὥστε ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ τὸ σχολεῖο ἴσαμε τὸ ἐργόσταςιο καὶ τὸ χωράφι ἡ ἐργασία νὰ θεωρεῖται ἀγγαρεία, καὶ ὁ ζωντανὸς μύχθος ἀνύπαρκτος ἔννοια.

* * *

Νὰ γιατί εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταμορφώσουμε σύρριζα ὁλόκληρη τὴν κοινωνία μας, καὶ νὰ γιατί τὸ πρόβλημα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς

εἶναι βαθύτερο ἀφ' ὅτι τὸ φαντάζονται οἱ πολιτικοὶ-ρήτορες ποὺ εἶναι προωρισμένοι νὰ πριονίζουν τὸν ἀέρα μὲ τὰ λόγια.

Ἄν αὐτὲς οἱ ἀλήθειες εἶναι ἀξιώματα ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, στὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα σήμερα, εἶναι ἐπιτακτικὰ παραγγέλματα ζωῆς. Ἡ χώρα μας βγαίνει μισοπεθαμένη ἀπὸ τὴν περιπέτεια καὶ τὴ σκληρὴ δοκιμασία τῶν τελευταίων χρόνων τῆς δουλείας, καὶ οἱ Ἑλληνες πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι χρειάζεται ἐργασία σκληρὴ καὶ ἐπίπονος, παραγωγικὴ καὶ ὄχι παρασιτικὴ, σιωπηλὸς καὶ ὀλοκληρωτικὸς μόχθος. Καμμία ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ βοήθεια, ἀκόμη καὶ ἡ πιὸ μεγάλη, δὲ θὰ μᾶς βοηθήσῃ στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ τόπου μας, ὅσο ἡ δική μας ὀλοκληρωτικὴ ἐργασία. Ἡ ἐργασία ὅμως ἡ πειθαρχημένη στοῦ συνόλου τὶς ἀνάγκες καὶ στοῦ συνόλου τὶς ροπές.

Ἡ ἱστορία τῶν αἰώνων ἀπέδειξε πὼς ἡ φυλὴ μας διαθέτει τόσα ζώπυρα καὶ τόση φιλοσοφημένη προσαρμογὴ πρὸς τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς — μήπως αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἐπιβιώσεώς της; — ὥστε μιὰ φορὰ ποὺ τίποτε δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς, τίποτε καὶ ἀπὸ τώρα καὶ ἐφεξῆς δὲν θὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ πεθάνῃ. Θὰ ζῇ ἐν συνεχείᾳ ἀνάμεσα στὴν οἰκογένεια τῶν ἄλλων λαῶν, καὶ θὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἰδιαίτερον ἔχει νὰ προσφέρῃ στὴ διεθνῇ οἰκογένεια. Μέσα ὅμως στὰ πλαίσια τῆς Διεθνoῦς αὐτῆς Οἰκογένειας πρέπει νὰ ἀποβάλλῃ καὶ τὸ τελευταῖον λείψανον τῆς μισοξενίας καὶ τῆς περιφρόνησης ποὺ τῆς ἐδημιούργησε, ἀθέλητα, ἡ ἀνότης προγονοπληξία καὶ ὁ στενόκαρδος σωβινισμός. Τὰ ἀξιώματα τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἠθικὴς ἀρχὲς ποὺ ἐξεπέμφθησαν πρῶτα ἀπὸ τὰ βάρη τῆς γόνιμης πάντα Ἀσίας, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἑστία, ποὺ ἔδωσε μορφὴν στὴ γραμμὴ καὶ ἀξία στοῦ μέτρου, εἶναι σήμερα κοινὴ παρακαταθήκη καὶ κιβωτὸς ὅλων τῶν λαῶν, ὥστε καὶ ἂν θὰ εἶχαμε τὸ δικαίωμα τῆς κληρονομικῆς πατρότητος, ἀπὸ αὐτοσεβασμὸ θὰ ἔπρεπε νὰ μὴν τὸ δείχνουμε. Τόσο μᾶλλον ὅσο ἐνῶ τὰ γράμματα αὐτὰ ἐδίδαξαν τοὺς ἄλλους λαοὺς νὰ διαμορφώσουν μιὰ ἐνάρετη καὶ βιώσιμη πολιτικὴ κοινωνία, σ' ἐμᾶς ἐχρησίμευσαν μόνον ὡς μαροκενόδοξος ἐπίδειξις τῶν ἀρχαίων κειμένων καὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων. Καὶ ὅμως ἐὰν ἐνωτισθοῦμε βαθύτερα τὴ σοφία τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θὰ δημιουργήσουμε ξανὰ μιὰ ἀρχιτεκτονημένη καὶ φεγγοβόλα ζωή. Καὶ ὅσο καὶ νὰ μᾶς ἐσφύριξε στ' αὐτὴ ὁ Πενὰν ὅτι ἅμα οἱ Θεοὶ κατοικήσουν κάποιον τόπο, τὸν ἀφήνουν σὲ λίγο ἔρημο καὶ φεύγουν γιὰ νὰ στήσουν τὴν ἔδραν τοὺς ἁλλοῦ, ὅμως κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς εἰπῇ ἀποφθεγματικὰ ὅτι ἡ Ἱστορία δὲν ἐπανερχεῖται στοὺς παλαιούς της

κύκλους, ἥ ὅτι δὲν ἀνάβουν ξανά τὰ φῶτα τῆς γνώσεως πὺν μιὰ φορὰ ἔοβυσαν.

Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι τὸ δράμα κάθε γνήσιου καὶ θερμοῦ Ἑλληνα πατριώτη. Καὶ ἂν μ' αὐτὰ τὰ ἱδανικά ἐμπνευσθοῦμε, καὶ αὐτὴ τῇ μέθοδῳ ἐργασίας ἀκολουθήσουμε θὰ δείξουμε τὸ σεβασμὸ πὺν πρέπει ἀκόμη καὶ στοὺς γείτονές μας, πὺν μπορεῖ νὰ μὴν ἀπέκτησαν λάμψι ψεύτικου πολιτισμοῦ, ὅμως διαθέτουν προσόντα σιωπηλῆς ἐργασίας καὶ δημιουργικῆς προκοπῆς, στὴν ὁποία πρέπει νὰ τοὺς μιμηθοῦμε, καὶ μάλιστα νὰ τοὺς ξεπεράσουμε. Βέβαια ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς μας λαοὺς μᾶς χωρίζουν πρόσφατα μίσση, καὶ ἀπέναντί τους ἔχουμε δίκαιες διεκδικήσεις πὺν πρέπει νὰ ἱκανοποιηθοῦν γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἓνα κατάλληλο κλίμα συνεννόησης. Ἀμα ὅμως, ὅπως ἐλπίζουμε, αὐτὲς οἱ διεκδικήσεις μας ἱκανοποιηθοῦν — καὶ θὰ ἱκανοποιηθοῦν μόνον ἓαν γρήγορα μποῦμε στὸ δρόμο τῆς σωφροσύνης — καὶ δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις τῆς ἀδιατάρακτης ἀληθῶς γειτονίας, τότε πρέπει νὰ πάρῃ τὴ θέσι τῆς σημερινῆς ξενοφοβίας ἢ συναδέλφωσης καὶ τῆς σημερινῆς μισαλλοδοξίας ἢ ἀνοχῇ καὶ ἡ συνεννόησης. Κι' ἔτσι σιγὰ-σιγὰ θὰ φθάσουμε νὰ πραγματοποιήσουμε καὶ τὸ χριστιανικὸ δράμα μέσα στὸ ὁποῖον, σύμφωνα μὲ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, «οὐκ ἔστιν Ἕλλην, ἢ Ἰουδαῖος, ἐλεύθερος ἢ δούλος, ἀλλὰ πάντες ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ ἔσμεν».

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Διανοίγεται μπροστά μας σὰν ἀσφαλῆς δραματισμὸς ἓνα τεράστιο μέλλον ἐπιβιώσεως καὶ προκοπῆς τῆς φυλῆς μας, ἡ ὁποία μέσα στὴν εὐγενικὴ αὐτὴ ἄμμιλα τῶν λαῶν πρέπει νὰ διακριθῇ ἀνάλογα μὲ τὴ ζωντάνια καὶ τὴν εὐφυΐα της.

Ἡ φυλὴ ὅμως γιὰ νὰ προκόψῃ πρέπει νὰ ἀνεβάσῃ τὴ στάθμη τῆς ζωῆς της. Καὶ γιὰ νὰ ἀνεβάσῃ τὴ στάθμη τῆς ζωῆς της πρέπει νὰ παύσῃ ἡ στυγνὴ ἐκμετάλλευσις πὺν γίνεται ἀπὸ τὸ ἀδηφάγο κεφάλαιο ἐπάνω στὶς μάζες τῶν ἐργαζομένων ἀνθρώπων. Πιστεύουμε ἀκράδαντα ὅτι ὁ πολύνεκρος αὐτὸς πόλεμος πὺν ἔγινε γιὰ νὰ στερεωθῇ ὄχι μονάχα ἡ ἐλευθερία τῶν λαῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομικὴ εὐημερία τῶν μαζῶν ἔδωκε τὴ χαριστικὴ βολὴ καὶ στὸν καπιταλισμό. Ὁ καπιταλισμὸς εἶχε βέβαια κλονισθῇ μετὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1914 — 1918, καὶ αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη στὴν ὁποία βρέθηκε νὰ δώσῃ μερικὲς ἐπίσημες, ἀλλὰ καὶ ἀπατηλές, ὑποσχέσεις στὶς μάζες τῶν ἐργα-

ζομένων, σὰν ἐκεῖνες ποὺ περιλαμβάνονται στὸ σχετικὸ τμῆμα τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών. Ὅμως καὶ αὐτὲς τὶς ὑποσχέσεις γρήγορα τὶς παραμέρισε, καὶ κατέφυγε στὸ φασισμό, σὰν τὸ ἔσχατο προπύργιο τῆς τελικῆς σωτηρίας του. Ἀπὸ τότε ἄρχισεν ἡ θανάσιμη πάλη ἀνάμεσα στὸν καπιταλισμὸ μὲ δορυφόρο τὴν ὠμὴ βία τοῦ ἐξωνημένου φασισμοῦ καὶ τὸ σοσιαλισμὸ μὲ δορυφόρο τὰ στήθη καὶ τὰ μπράτσα τῶν ἐργαζομένων ἀνθρώπων. Στὴ γιγάντια αὐτὴ πάλη τῶν δύο κόσμων, ἑνὸς ποὺ ψυχορραγοῦσε καὶ ἑνὸς ἄλλου ποὺ ἀνέτελλεν ἐνίκησεν, ὅπως ἦταν ἐπόμενον, ὁ δεύτερος, κι' ἔτσι σήμερα ροδίζει σ' ὅλο τὸν κόσμον ἡ αὐγὴ τῆς σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας καὶ ἀπλώνεται τὸ κύμα τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων μὲ τόσο μάλιστα γοργὸ ρυθμὸ ὅσον δὲν εἶδε ἴσαμε τὴν ὥρα ἡ Ἱστορία. Σ' αὐτὸν τὸ δρόμο ποὺ διανοίγεται σ' ὅλα τὰ ἔθνη δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑστερήσῃ ἡ Ἑλλάς. Θὰ παρακολουθήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ θὰ ἐδραιώσῃ καὶ αὐτὴ καὶ τὴ Δημοκρατία σὰν ὀριστικὸ πολίτευμα καὶ τὴ σοσιαλιστικὴ οἰκονομία σὰν κοινωνικὴ οἰκονομία.

Καὶ γιὰ μὲν τὴ Δημοκρατία σὰν ὀριστικὸ πολίτευμα τῆς χώρας μας πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ἐπὶ τέλους ὥριμασαν τὰ πράγματα γιὰ νὰ κυβερνήσουμε μονάχοι μας τὸν τόπο μας, χωρὶς τὴν ἀνάγκη τῆς προσφυγῆς σὲ ξένους πρίγκηπες καὶ βασιλεῖς. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας ἴσαμε τὸ σημερινὸ ἀπόγονο τῆς δυναστείας τῶν Γκλύξμπουργ ὁ λαὸς παλαίει γιὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν ἀπολυταρχία τῶν βασιλέων καὶ τῶν πριγκήπων, καὶ ὄχι ὀλιγώτερο ἀπὸ τὴν ἰδιοτελεῖ καμαρὶλα τῶν ἀκολουθῶντων. Ἐτσι ἐλυτρώθηκε μὲ τὴ σειρά ἀπὸ τὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ ἀσύνητον Ὁθωνα. Ἐτσι ἐπάλαισε κατὰ τοῦ πολὺ πολιτισμένου, ἀλλὰ καὶ ἀδιάφορου Γεωργίου τοῦ Α'. Ἐτσι ἐφθασε μέχρι τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Κράτους στὰ δύο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κωνσταντίνου, γιὰτὶ ὁ ἡρωϊκὸς ἐκεῖνος Βασιλεὺς, ποὺ γιὰ μιὰ περίοδο τὸν ἐδόξασε τὸ ἔθνος, ἔσχασε τὸ συνταγματικὸ προορισμὸ του, καὶ παρεσύρθη καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ ἀπολυταρχικά του ἐνστικτα, ἕως ὅτου ἡ ἀνάγκη κυρώσεως γιὰ τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου του. Ἐτσι λίγο ἀργότερα καθήρσε τὸν ἐνεδρεῦοντα γιὰ νὰ ὑφαρπάσῃ τὶς λαϊκὰς ἐξουσίες ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ἐπαναστάσεως Γεώργιον τὸν Β' καὶ ἀνεκήρυξε τὴν ἀβασιλευτὴ Δημοκρατία ὡς πολίτευμα ποὺ κράτησε δέκα χρόνια. Τὸν εἶδε ὅμως ξανά στὸ βασιλικὸ θρόνο, μετὰ τὴν ἀποτυχία ἑνὸς κινήματος ποὺ ἤμπορεῖ νὰ ἦταν ἀπαράσκεινο, ἀλλὰ στὸ βάθος γίνηκε γιὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἔντεχνα παρασκευαζόμενη βασιλικὴ παλι-

νόρθωσι, καὶ τὸν ἠνέχθη χάρις εἰς τὴν ἀσυνεννοησία τῶν ἁμαρτω-
λῶν κομμάτων γιὰ τέσσερα ἀκόμη χρόνια. Ὁ Γεώργιος ὁ Β' ξανα-
γύρισε στὸ θρόνον του ὅχι μὲ τὴ θέλῃσι τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ,
ἀλλὰ χάρις εἰς ἓνα μαγειρεμμένο καὶ ψεύτικο δημοψήφισμα ποὺ πα-
ρεσκεύασαν ἡ τότε Κυβέρνησις τῶν Λαϊκῶν μὲ τὸ στρατηγὸ Κονδύλη.
Κανέννας δὲν ἦταν τόσο ἀφελὴς ὥστε νὰ πιστεύσῃ τὴν ἐπίσημη ἐπαγ-
γελία του, ποὺ μᾶς ἐξέπεμψεν ἀπὸ τὸ Λονδίνο, ὅτι θὰ πολιτευθῇ
κοινοβουλευτικά, καὶ μάλιστα ὅπως ἐμφαντικὰ ἐτόνιζε, μέσα στὰ πλαί-
σια τῆς πολιτείας τοῦ Γεωργίου τοῦ Α', σὰν ὀλιγότερο ἐπὶ τέλους
ἀπολυταρχικοῦ, καὶ γι' αὐτὸ κανέννας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τῆς Δημο-
κρατίας δὲν παρεξενεύθηκεν ὅταν ἕξη μῆνες μετὰ τὴν βεβιασμένη ἐπά-
νοδό του ἐγκαθίδρυσεν στὸν τόπο τὴν πιὸ στυγνὴ δικτατορία, ποὺ
ἐγνώρισεν ἡ Ἑλλάς, μία δικτατορία ποὺ ἐσκοτώσε τὴν πολιτικὴ ζωὴ
τοῦ τόπου, κατέλυσεν ὅλες τὶς δημοκρατικὰς ἐλευθερίας καὶ ἐξαπέλυσεν
μὲ τὸ συρφετὸ τῶν πραιτωριανῶν του τὸν ἀπηνέστερο διωγμὸ κατὰ
τῶν ἐλεύθερων πολιτῶν. Σήμερα ὕστερα ἀπὸ τὸ σκληρὸ ἀγῶνα καὶ
τὴν ἀμείωτη πάλη ὅλων ὅσοι πιστεύουν στὴ Δημοκρατία καὶ τὸ
σοσιαλισμὸ βρίσκεται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπόδικος στὴν κοινὴ
συνείδησι ὅλων μας καὶ περιμένοντας καὶ τὴν τυπικὴ ἐκθρόνησί του
μὲ τὸ δημοψήφισμα ποὺ ἀποφασίστηκε νὰ γίνῃ ὕστερα ἀπὸ δύο
χρόνια. Ὁ λαὸς ὅμως δὲν περιμένει νὰ περάσουν τὰ δύο αὐτὰ
χρόνια. Ἄμα ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σημερινοῦ Κράτους ποὺ
κρατεῖ εἰς τὶς ὑπεύθυνες θέσεις ὅλα τὰ ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα, καὶ
ἅμα ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε πίεση, ἢ τέχνασμα ἐκφράσῃ τὸ φρόνημά
του στὶς ἐκλογές, ποὺ στὴν Ἑλλάδα θὰ γίνουν ὕστερ' ἀπὸ δέκα χρό-
νων νέκρωμα τῆς πολιτικῆς ζωῆς, θὰ δώσῃ στὸν ὑπὸ αἵρεσιν Βασιλέα
νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ θρόνος του εἶναι κενὸς καὶ δὲν πρόκειται πιά εἰς
τὸ μέλλον νὰ πληρωθῇ ἀπὸ καμμία ἐστεμμένη κεφαλὴ οἰασθήποτε
προελεύσεως καὶ καταγωγῆς. Πιστεύουμε ὅλοι ὅτι μετὰ τῶν ἐκλογῶν
τὸ ἀποτέλεσμα ὁ ἴδιος ὁ ὑπὸ κρίσιν Βασιλεὺς θὰ ἀντιληφθῇ τὸ μά-
ταιον κάθε περαιτέρω ἐνέδρας του γιὰ τὴν ἐπάνοδό του στὸ θρόνον
καὶ θὰ ἀφήσῃ τὸν κυρίαρχο λαὸ ἀνενόχλητο γιὰ νὰ κανονίσῃ τὰ
πράγματά του καὶ νὰ βάλῃ κάποια τάξι καὶ ρυθμὸ στὸ σπῆτι' του. Γι'
αὐτὸ ἡ ἐκλογὴ, ἡ πρῶτες ἐκλογὴς ὕστερ' ἀπὸ δέκα ἐτῶν ἀναγκαστικὰ
δεσμὰ καὶ πολιτικὸ θάνατο εἶναι ἐκλογὴς ὑψίστης σημασίας γιὰ τὴν
τακτοποίησι καὶ τῶν ἐσωτερικῶν μας πραγμάτων καὶ τῶν ἐξωτερικῶν
μας σχέσεων ἀπέναντι ἐνὸς πανδημοκρατικοῦ συνασπισμοῦ κρατῶν μι-
κρῶν καὶ μεγάλων, μακρυνῶν ἢ γειτόνων ποὺ παρακολουθοῦν ἀγρυ-

πνα τὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ πεισθοῦν ἂν ἐννοῇ καὶ αὐτὴ νὰ βαδίσῃ πρὸς τὴν λεωφόρον τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, ποὺ ἐγγυῶνται εἰρηνικὰς ἑξωτερικὰς σχέσεις, ἢ ἂν ἐννοῇ νὰ μείνῃ ἀμετάνοητη στὸ σκολιὸ καὶ σκοτεινὸ δρόμο τοῦ φασισμού καὶ τῆς δικτατορίας, ποὺ ἐξέθρεψε τὸν μυριόνεκρο αὐτὸν πόλεμο. Γι' αὐτὸ ὅμως καὶ ὅλοι οἱ γνήσιοι καὶ πιστοὶ στὴν ἰδεολογία μας δημοκρατικοὶ πολῖτες ἔχουμε ἓνα ἀπόλυτο ἐνδιαφέρον, νὰ ἀπαλλάξουμε τὸν κρατικὸ μηχανισμό ἀπὸ κάθε ὑπόλειμμα τῆς 4^{ης} Αὐγούστου καὶ τῆς βαρβάρου κατοχῆς, ἀπὸ κάθε ἀντιδραστικὸ καὶ φασιστικὸ στοιχεῖο, καὶ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴ λευκὴ τρομοκρατία ποὺ ἐξαπελύθη καὶ πάλιν στυγνὴ στὸν τόπο μας, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ εἰμπορέσῃ νὰ διαιωνίσῃ τὴν λαομίσητη τυραννία. Μόνον ἂν συντρέξουν αὐτὲς οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις θὰ εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν ἐκλογὲς ποὺ τὸ ἀποτέλεσμά τους νὰ εἶναι σεβαστὸ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Ἀνοίγεται λοιπὸν διάπλωτος ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυσι τῆς Δεύτερης Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἀπὸ τὴν εὐδοκίμησι καὶ τὴν προκοπῇ τῆς ὁποίας περιμένει ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀναγεννηθῇ καὶ νὰ ἀτενίσῃ σὲ ὀρίζοντες σταθερῆς καὶ μόνιμης εὐδαιμονίας καὶ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μεγαλείου.

Ἡ Δεύτερη ὅμως Ἑλληνικὴ Δημοκρατία σὰν κατάκτησις τοῦ ἀγωνισθέντος λαοῦ, ποὺ μὲ τὸ αἷμα του ἔσπασε τὰ δεσμὰ καὶ τῆς ἑσωτερικῆς τυραννίας καὶ τῶν βαρβάρων κατακτητῶν του, δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑποπέσῃ στὰ λάθη τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ποὺ ὅσονδὴποτε καὶ ἂν διεκρίθη γιὰ ὠρισμένα ἀγαθὰ ἔργα της, ὅπως ἡ ἔστω καὶ πρόχειρη ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων καὶ ἡ ἐκτέλεσις χρησίμων παραγωγικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἔργων, ὅμως ἔδειξε τόσην ἀνεξικακία ἀπέναντι τῶν ἀνέκαθεν ἀντιδραστικῶν στοιχείων καὶ τόσην ἔλλειψι πολιτικῆς μισαλλοδοξίας ἀπέναντι τοῦ ἐνεδρεφόντος θρόνου, ὥστε νὰ πέσῃ γρήγορα ἀπὸ τὴν ἔλλειψι πίστεως εἰς τὸν ἑαυτὸν της καὶ πολιτικοῦ δυναμισμού εἰς τὴν πλεκτάνη καὶ τὴν ὑπουλο τεχνικὴ τῆς καρδοκούσης δεξιᾶς. Ἐδείξεν ἀκόμη ἡ πρώτη ἐκείνη Δημοκρατία τόση προσήλωσι εἰς τοὺς τύπους καὶ τόση παραμέλησι στὴν οὐσία, ὥστε κάτω ἀπὸ τὸ πλάσμα τῆς ἐμμέσου ἐντολῆς τοῦ λαοῦ νὰ ἀνεχθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου πρόσωπα ποὺ ἐξυπηρετοῦσαν τὸ κομματικὸ συμφέρον καὶ τὴν πολιτικὴ συναλλαγὴ τῶν βουλευτῶν καὶ γερονσιαστῶν, ὅμως δὲν ἀνταποκρίνονταν στοῦ ζωντανοῦ λαοῦ τὴ θέλησι καὶ τὴν ἐκτίμησι. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὅμως ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ ἔγινεν ἀντικείμενον κομματικῆς συναλλαγῆς καὶ παραχαράξεως ἀπὸ

τὴν ὁποῖαν μόνον ἡ ἄμεσος ἐκλογὴ θὰ εἰμπορέσῃ νὰ μᾶς λυτρώσῃ. Καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἡ Δημοκρατία αὐτὴ πιστὴ εἰς τὸ ἀνόητον δόγμα τοῦ ἀνευθύνου Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, ἐφόρτωσε τὰς εὐθύνas τοῦ Προέδρου εἰς τὴν ὑπεύθυνον Κυβέρνησιν μὲ τοὺς Ὑπουργοὺς τῆς καὶ δὲν ἐννοίωσε ὅτι μέσα στὴν πραγματικὴν Δημοκρατίαν δὲν ὑπάρχει ἀξίωμα χωρὶς εὐθύνη. Ἔτσι ὅμως ἐξήσαμε κάτω ἀπὸ ἓνα πολίτευμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν Ἀνώτατος Ἀρχὼν ἐξέφυγεν ἀπὸ κάθε εὐθύνης καὶ ἦταν καθαρῶς διακοσμητικὸς τύπος, οἱ δὲ ἐκλέκτορες τοῦ βουλευταὶ καὶ γερουσιασταὶ, μιὰ φορὰ καὶ ἔπερναν τὸ λαϊκὸν χρῆσμα ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ κινουῖνται καὶ νὰ συναλλάσσωνται χωρὶς κανένα ἔλεγχον μέχρις οὗτοῦ λήξῃ ἡ ἐντολὴ των. Καὶ ὅμως σὲ μιὰ πραγματικὴν Δημοκρατίαν καὶ ὁ Ἀνώτατος Ἀρχὼν θὰ ἔπρεπε, ὅσονδῆποτε καὶ ἂν θὰ εἶναι περιορισμένα τὰ δικαιώματά του, νὰ ἐκλέγεται κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ λαὸν καὶ νὰ φέρῃ τὼν πράξεών του τὴν εὐθύνην, καὶ οἱ βουλευτὲς θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν συνεχῇ καὶ ἀδιάλειπτη παρακολούθησιν τοῦ ἔργου των ἀπὸ τοὺς ἐκλογεῖς των, γιατί ἡ πραγματικὴ δημοκρατία δὲν ἐξαντλεῖται στὸ πολιτικὸ ζωντάνημα τῶν ἐκλογῶν, ποὺ γίνονται κάθε τέσσαρα χρόνια καὶ πολλὰς φορὰς παρουσιάζουν τὸ θέαμα πολιτικῆς ἀποκορῆς, ἀλλὰ στὴν ἀδιάλειπτη παρακολούθησιν τῶν ὁργάνων τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν παντοδύναμον καὶ κυρίαρχον λαόν. Γι' αὐτὸ καὶ πιστεύουμε ὅτι πρέπει νὰ καθιερώσουμε ὡς μορφή μὲν πολιτεύματος τὴν ἀβασίλευτην δημοκρατίαν, ὡς τύπον δὲ αὐτῆς τὴν ἄμεσην δημοκρατίαν, ποὺ καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐκλέγεται κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ λαὸν καὶ εἶναι ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἔθνους, ποὺ ἐκλέγονται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸ λαόν, ἄνδρες δηλ. καὶ γυναῖκες, ἀσκοῦν τὰ καθήκοντά των μέσα στὸ πλαίσιο μιᾶς ἐνεργοῦ δημοκρατίας κάτω ἀπὸ τὸ σταθερὸν καὶ συνεχὲς ἔλεγχον τῶν πολιτῶν.

Ὁ ἔλεγχος πάλιν αὐτός, τῆς δημοσίας ζωῆς καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὁργάνων τοῦ Κράτους ἡμπορεῖ νὰ συνοψισθῇ στὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος ἀπὸ τὸ Σῶμα τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους, στὸν ἔλεγχον τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τὴ μειοψηφία καὶ στὸν ἔλεγχον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τὸ λαόν.

Καὶ ὁ μὲν ἔλεγχος τῶν δύο πρώτων κατηγοριῶν εἰς τὰ κεφαλαιώδη ζητήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα χαράσσεται βαρύτερη κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἡμπορεῖ ἐκτὸς τῆς δημοσίας συζητήσεως, νὰ ἀσκήται καὶ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ δημοψήφισμα, ἐὰν ὥρισμένος, ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καθωρισμένος, ἀριθμὸς ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους

τὸ ζητήσῃ, ὁπότε καὶ οἱ πάντες θὰ πρέπη νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τοῦ Δημοψηφίσματος τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ δὲ ἔλεγχος τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τὸ Λαὸ ἡμπορεῖ νὰ ἀσκήται καὶ μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴ καθιέρωσιν ἀφ' ἑνὸς τῆς συχνῆς ἐπαφῆς καὶ τῆς λογοδοσίας τοῦ ἀντιπροσώπου πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀνακλητοῦ τῆς ἐντολῆς του ἀπὸ τὸ κόμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει, εἰς τρόπον ὥστε αὐτόματα νὰ προκαλεῖται μεμονωμένη ἀναπληρωματικὴ ἐκλογή.

Μιὰ τέτοια ὅμως ἐνεργὸς Δημοκρατία δὲν ἡμπορεῖ νὰ εὐδοκίμησῃ ἂν βρίσκεται στὰ χέρια τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῶν παραιοιτικῶν ὀργάνων της, γιὰ τὴν τότε δὲν διαφέρει σὲ τίποτε ἀπὸ τὴ Βασιλευομένη Δημοκρατία, ἴσως μάλιστα, μὲ τὴν πολυκέφαλὴ ἐμφάνισί της εἶναι καὶ πιὸ ἐπιζήμια στὰ λαϊκὰ συμφέροντα. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει ἀπὸ Δημοκρατία τύπων, πού οἱ πολῖτες ἔχουν τὴν ψευδαῖσθησιν ὅτι εἶναι ἴσοι, νὰ γίνῃ Δημοκρατία ζωντανῆς οὐσίας, πού οἱ πολῖτες θὰ εἶναι πραγματικὰ ἴσοι, σὲ τοῦτο τουλάχιστον, ὅτι θὰ τοὺς ἐξασφαλίζεται ἴσο ξεκίνημα ζωῆς.

Τὴ Δημοκρατία ὅμως αὕτῃ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀδιάκοπου ἐλέγχου τὴν ἐξασφαλίζει μόνον ἡ σοσιαλιστικὴ οἰκονομία, στὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει καμμία τεχνητὴ τροχοπέδη καὶ κανένα ἐμπόδιο γιὰ ν' ἀπολαύσουν οἱ πολῖτες τὰ ἀγαθὰ ἀνάλογα μὲ τὸ μόχθο των καὶ τὶς ἱκανότητές των, καὶ μέσα στὴν ὁποία σιγὰ-σιγὰ ὁ ἄνθρωπος ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ χρήματος τὰ δεσμὰ καὶ τῆς ἐπαύριον τὴν ἀγωνία θὰ ἀναπτύξῃ ὅλη του τὴ δραστηριότητα καὶ θὰ μᾶς δείξῃ ὅτι πάρα πέρα ἀπὸ τὴν ἀπόκτησιν χρήματος ὑπάρχουν τόσοι καὶ τόσοι τομεῖς κοινωνικῆς δράσης καὶ ἁμιλλας, πού ἂν σ' αὐτοὺς μετοχετευθῇ ἡ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πολιτῶν θὰ φθάσῃμε σὲ μιὰ κοινωνία ἀνώτερον πραγματικὰ ἀνθρώπων.

Ἡ ἐγκαθίδρυσις ὅμως τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος καὶ στὴ χώρα μας πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ καθαρῶς ἑλληνικά, καὶ χωρὶς καμμία ἀποκλειστικὴ ἀπομίμησιν ξένων προτύπων, ἢ δογματικὴ προσήλωσι. Πρέπει νὰ βασισθῇ ἐπάνω στὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα, γιὰ τὴν ἂν τὸ ὑπέδαφος δὲν εἶναι στερεό, τὸ οἰκοδόμημα θὰ καταρρεύσῃ. Θὰ ἐφαρμοσθῇ λοιπὸν καὶ ὁ σοσιαλισμὸς στὴν Ἑλλάδα μέσα στὸ πλαίσιο τῶν ἰδικῶν της οἰκονομικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἰδικῶν της κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἰδιομορφιῶν.

Κανένας βέβαια δὲν ἀνέχεται σήμερα τὴ δίψα τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν πού γίνεται ἀπὸ τὰ πιστωτικὰ ἰδρύματα καὶ τὶς

σθούνη ή μέσες τεχνικές σχολές από τις όποιες θα βγαίνουν ειδικευμένοι έργατες.

‘Ανάλογη προστασία πρέπει να δοθῇ στους επαγγελματίες, βιοτέχνες και διανοούμενους, γιατί και αυτοί συνεισφέρουν, και ήμπορούν να συνεισφέρουν ακόμη περισσότερο, στην παραγωγική προσπάθεια. Οί διανοούμενοι και οί τεχνικοί επιστήμονες, πού σήμερα είναι ήθελημένα και αθέλητα παράσιτα τῆς οικονομικής όλιγαρχίας, είναι ανάγκη να θέσουν τις γνώσεις των και την επιστήμη των στη διάθεσι του λαού και να αποβούν πραγματικοί συμπαράστατες και κηδεμόνες τῆς ζωῆς του.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

‘Ο τόπος κατάκειται σε έρείπια, ή αγροτική μας οικονομία είναι εξαρθρωμένη και παράλυτη, ή κτηνοτροφία αποδεκατισμένη και ή ζωή των χωρικών και κτηνοτρόφων κύκλος ζωντανού μαρτυρίου και στερήσεων. Και όμως είναι επιτακτική ή ανάγκη να ξαναζωντανέψη ή αγροτική μας οικονομία, να συμπληρωθῇ ό κτηνοτροφικός μας πλοῦτος και να αποκτήσῃ και ό αγρότης επίπεδο ζωῆς τουλάχιστον υποφερτό. Δέν ήμπορούμε δέ βέβαια να εἰπούμε ότι τὸ επίπεδο τῆς ζωῆς των χωρικών είναι υποφερτό, όταν σε ώρισμένα διαμερίσματα τῆς χώρας, ιδίως τὰ θρεινά, ό λιμός είναι μόνιμη κατάσταση, και όταν δέν είναι ασφαλισμένη οὔτε ή ζωή του χωρικού, οὔτε τὸ προϊόν των μόχθων του. Και για τῇ ζωῇ του μὲν θα ἔπρεπε να του ἑξασφαλίσουμε φθινηή ἰατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη και ἑξασφάλισι του γήρατος, για τὸ προϊόν των μόχθων του δέ ασφάλεια κατά κάθε σοβαρᾶς θεομηνίας. Για να γίνουν ὅλ’ αὐτὰ πρέπει να καταπιαστοῦμε ζωντανώτερα με τῇ βελτίωσι τῆς αγροτικῆς μας οικονομίας. Και πρώτα-πρώτα πρέπει να θεσπισθῇ ἀπαράβατα τὸ αξίωμα ότι «ή γῆ ἀνήκει εἰς τοὺς καλλιεργητάς της και μόνον». Γι’ αὐτὸν τὸν λόγο πρέπει να ἀπαλλοτριωθοῦν ὅλα τὰ ἀγροκτήματα, πού ὡς αὐτοκαλλιέργειες ἔχουν ἔως σήμερα ἑξαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ἀπαλλοτριώσει, ὅλες οἱ ἐκτάσεις πού ἔχουν παραχωρηθῇ διὰ συμβάσεως εἰς ιδιώτες ἢ ‘Εταιρίες, ὅλα τὰ δάση πού ἀνήκουν στὸ Κράτος, στὰ μοναστήρια και τοὺς ιδιώτες, καθὼς και ὅλοι οἱ βοσκότοποι.

‘Η ανάγκη τῆς ἀπαλλοτριώσεως των ἀγροκτημάτων αὐτῶν είναι τόσο περισσότερο ἀναγκαία, ὅσο και ό σημερινὸς κλῆρος είναι ἀνεπαρκής για τῇ συντήρησι μιᾶς γεωργικῆς οἰκογένειας, και ὑπάρχουν ακόμη πολλοὶ ἀκτήμονες καλλιεργητές, πού ἔχουν και τὸν ἐθνικὸ τί-

τιλο ὅτι εἶναι θύματα τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Τὰ δάση καὶ οἱ βοσκότοποι μάλιστα, ποὺ παραμένουν ἀκόμη ὡς ἰδιοκτησία τῶν παλαιῶν ἰδιοκτητῶν τσιφλικούχων μὲ ὠρισμένα μόνο δικαιώματα δουλείας ξυλεύσεως καὶ βοσκῆς τῶν κληρούχων, πρέπει νὰ περιέλθουν στὴν κυριότητα τῶν κοινοτήτων, γιατί μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς κοινότητος καὶ θὰ ἱκανοποιηθοῦν οἱ πραγματικὲς ἀνάγκες τῶν ἀγροτῶν.

Εἶναι ἐπίσης ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ἰδρυθοῦν γεωργικὲς βιομηχανίες γιὰ τὴν ἐπεξεργασία καὶ συντήρηση τῶν γεωργικῶν προϊόντων, καὶ νὰ γίνουν συστηματικὰ ἔργα ἀποξηράνσεως λιμνῶν καὶ βαλτωδῶν ἐκτάσεων, ἀρδευτικὰ καὶ διαρρυθμιστικὰ τῆς κοίτης τῶν χειμάρρων καὶ τῶν ποταμῶν, καθὼς καὶ ἔργα ἀγροτικῆς ὁδοποιΐας. Καὶ ἐπὶ πλέον χρησιμοποίησις τῶν ὕδατοπτώσεων, ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ βιομηχανίες παραγωγῆς ἄζωτου καὶ ἄλλες ἢμποροῦν νὰ ἀναπτυχθοῦν, καὶ χρησιμοποίησις φθηνοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἢμπορεῖ νὰ προκύψῃ γιὰ τὴ γεωργία, ἡ ὁποία θὰ πάρῃ ἔτσι καταπληκτικὴν ἀνθησι καὶ προκοπή. Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ ἡ γῆ θὰ μεταβληθῇ σ' ἓνα μεγάλο ἐργοστάσιο, ποὺ συγκριτικὰ πρὸς τὸ ἐργοστάσιο στὴν πόλι θὰ εἶναι πιὸ πολὺ εὐχάριστο καὶ ὑγιεινόν, καὶ θὰ κρατᾷ τὸν ἀγρότη στὸ χωράφι, ἀντὶ, ὅπως γίνεται σήμερὰ, νὰ τὸν σπρώχνῃ πρὸς τὴν πολυτάραχην ζωὴ τῆς πόλεως.

Καὶ τὰ μὲν μικρὰ καὶ μεσαῖα ἀρδευτικὰ καὶ ἀποξηραντικὰ καὶ ἐν γένει ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα ἢμποροῦν καὶ πρέπει νὰ γίνουν ἀπὸ τὴν χωρικὴ κοινότητα πού, καθὼς εἴπαμε, πρέπει νὰ παύσῃ νὰ εἶναι διοικητικὸ κύτταρο καὶ νὰ ξαναβρῇ τὸν προορισμό της ὡς οἰκονομικὴ μονάς. Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα πρέπει νὰ εἶναι σφιχτότερη στὴ χορήγησι δανείων ποὺ δὲν ἔχουν ἐγγειοβελτιωτικὸ χαρακτήρα, καὶ γενναιότερη εἰς ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν, γιὰ τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ἀναλαμβάνῃ συλλογικὴ εὐθύνη ἀπέναντί της ἡ κοινότης.

Τὰ δὲ μεγάλα ἔργα πρέπει νὰ γίνουν ἀπὸ τὸ Κράτος ἐπάνω σ' ἓνα δεκάχρονο σχέδιο καὶ μὲ χοήματα ποὺ θὰ βροῦμε στὸ ἐξωτερικὸ εἴτε καὶ στὸ ἐσωτερικὸ γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ ἐγγῶρια ὑλικά καὶ τὴν ἐγχώρια ἐργασία.

Παράλληλα πρέπει νὰ προικοδοτηθῇ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα μὲ περισσότερα κεφάλαια γιὰ νὰ ἢμπορέσῃ νὰ δίδῃ δάνεια στοὺς χωρικοὺς περισσότερα, ἀλλὰ καὶ μὲ φθηνότερο τόκο. Ἐὰν πάrouμε ὑπ' ὄψει μας ὅτι, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα βαλκανικὰ κράτη, καὶ ἡ Ἑλλάς εἶναι περισσότερο ἀγροτικὸ καὶ ὀλιγώτερο βιομηχανικὸ κράτος θ' ἀντιλή-

φθοῦμε ὅτι ἔχει περισσότερα δικαιώματα προστασίας ἢ ἀγροτική οἰκονομία.

Πρέπει ἐπίσης οἱ γεωπόνοι νὰ παύσουν νὰ εἶναι γραφειοκράτες καὶ νὰ διατρέχουν τὴν ὑπαιθρο συμβουλευόντας τοὺς χωρικοὺς καὶ ἐμποτιόντας ἀπὸ κοντὰ γιὰ τὴ μεγαλύτερη καὶ καλύτερη ἀπόδοσι τῆς γῆς. Πρέπει ἀκόμη νὰ πυκνωθοῦν τὰ γεωργικὰ σχολεῖα καὶ νὰ δοθῇ ἀφθονώτερη μόρφωση στοὺς ἀγρότες, οἱ ὁποῖοι σὲ μεγάλο ποσοστό, σήμερα ἀκόμη, εἶναι ἀμόρφωτοι, καλὰ καλὰ ἀναλφάβητοι, σωστοὶ ἀπόκληροι τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἔχουν κάθε δικαίωμα νὰ τύχουν περισσότερης προσοχῆς καὶ στοργῆς ἀπὸ τὸ Κράτος.

Ἡ κτηνοτροφία μας πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ στὸ προπολεμικὸ τῆς ποσοστό, καὶ μάλιστα νὰ τονωθῇ περισσότερο. Ὅσονδήποτε δὲ καὶ ἂν ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα νομαδικῆς κτηνοτροφίας, ἡμπορεῖ καὶ πρέπει ν' ἀποβῇ, σ' ἓνα ποσοστό, καὶ χώρα στατικῆς καὶ οἰκιακῆς κτηνοτροφίας.

Γενικώτερα ὅμως θὰ πρέπῃ νὰ εἰποῦμε τοῦτο, ὅτι ἡ προσοχὴ μας ἐστράφη περισσότερο ἀφ' ὅ,τι ἔπρεπε στὴν παραγωγή δημητριακῶν, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἶχε στραφῇ στὴν παραγωγή τῶν εὐγενῶν προϊόντων, πού προσιδιάζουν στὴν μικρότητα τοῦ κλήρου καὶ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, καὶ πού ἡμποροῦν νὰ μᾶς προσπορίσουν περισσότερο σχετικῶς εἰσόδημα, καθὼς καὶ τῶν ζωοκομικῶν προϊόντων πού εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν υἰεΐα τοῦ λαοῦ.

Ὁ ἐπιτόλαιος ἀγώνας μερικῶν πολιτικῶν καὶ ἐπιστημόνων ὅτι θὰ ἡμποροῦσεν ἡ Ἑλλάς νὰ γίνῃ χώρα αὐτάρκειας καὶ εἰς σιτηρὰ πρέπει νὰ σταματήσῃ. Πρῶτα γιὰτὶ καὶ ἂν θὰ ἡμπορούσαμε νὰ φθάσουμε τὸ ὄριο τῆς σιταρκεΐας μας, τὸ σῆμα θὰ μᾶς ἐστοίχιζε περισσότερο ἀφ' ὅτι τὸ εἰσαγόμενον ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, καὶ δεύτερον γιὰτὶ ἀντιοικονομικώτερη πολιτικὴ ἀπὸ αὐτὴ τὴν πολιτικὴ τῆς αὐταρκεΐας εἰς ὅλα, ἀκόμα καὶ στὸ σῆμα καὶ τὰ λοιπὰ δημητριακά, δὲν θὰ ἡμποροῦσε νὰ ἐννοηθῇ. Εἶναι δὲ ἀκατανόητη ἡ πολιτικὴ αὐτή, γιὰτὶ ἐὰν σήμερα ἡ ὑπερπαραγωγή τοῦ Καναδά, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας, καὶ ἡ ἐπικειμένη σοβαρώτερη τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως τρομάζουν τοὺς καλλιεργητὰς περιοχῶν, πού ἀπὸ τὴ φύσιν των εἶναι σιτοπαραγωγοί, ὅπως ἡ λεκάνη τοῦ Δουνάβεως, φαντάζεται κανεὶς ἐὰν ἡ λεπτόγειος Ἑλλάς ἡμπορεῖ καὶ πρέπει νὰ κατέλθῃ σ' ἓναν τέτοιο μάταιον ἀλλὰ καὶ ἀντιοικονομικὸν ἀγῶνα. Ἀλλὰ καὶ ἂν πάλιν δὲν θὰ ἦταν ἀντιοικονομικὴ, δὲν θὰ ἦταν ἐφαρμόσιμη ἡ πολιτικὴ αὐτή, γιὰτὶ ἡ Ἡνωμένεες Πολιτεῖες, σὺν ἰσχυρὸς οἰκονομικὸς παράγων πού

είναι, θὰ ἐπιμείνουν στὴν πολιτικὴ τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου καὶ δὲν θὰ κάμουν καμμιά οἰκονομικὴ εὐκολία σὲ καμμιά χώρα ποὺ δὲν θὰ ὑπακούσῃ στὴν ἀξίωσί των αὐτῇ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ σχολάσουμε ἀπὸ τὸ κεφάλι μας τὴ σιτάρκεια καὶ νὰ στρέψουμε περισσότερὸ τὴν προσοχὴ μας πρὸς τὰ ζωοκομικὰ προϊόντα (γάλα, κρέας, βούτυρο, αὐγά) τὰ λαχανικά, τὰ ὀπωρικά καὶ κυρίως τὸ λάδι, τὸ κρασί, τὴ σταφίδα καὶ τὸν καπνὸ. Τὰ εὐγενῆ αὐτὰ προϊόντα θὰ ἠμποροῦσαν νὰ παραχθοῦν, μὲ ἐπιστημονικώτερη μέθοδο καλλιέργειας, ἀφθονώτερα καὶ σὲ καλύτερη ποιότητα, γιατίι μόνον ἀπὸ τὴν καλύτερή τους κυρίως ποιότητα θὰ ἀπορροφηθοῦν ἀσφαλέστερα ἀπὸ τὶς ξένες ἀγορές. Γιὰ τὴν ἀπορρόφησί τους πάλι ἀπὸ τὴ διεθνή ἀγορὰ πρέπει νὰ καταβάλλουμε μιὰ ἐξαιρετικὴ καὶ ἑγκαιρὴ προσπάθεια ἀναπροσαρμογῆς μας πρὸς τὰς νέας ἀπαιτήσεις τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου.

ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ

Ἡ χώρα μας βγαίνει κατεστραμμένη καὶ ἐξαρθρωμένη ἀπὸ τὸν αἱματηρὸ αὐτὸ πόλεμο καὶ τὴν τετραετὴ βάρβαρο κατοχὴ τῶν τριῶν κατακτητῶν. Οἱ πόλεις καὶ τὰ χωριά κατὰκινται σὲ ἐρεῖπια, οἱ δρόμοι, γέφυρες, σιδηρόδρομοι καὶ λιμάνια εἶναι τιναγμένοι στὸν ἀέρα, τὸ τροχαῖο ὕλικὸ ἔχει ἐκμηδενισθῇ, καὶ ἔτσι οἰκονομία καὶ συγκοινωνία βρίσκονται σὲ πρωτόγονη καὶ ἀπελπιστικὴ κατάστασις. Εἶναι δὲ ἀνάγκη ἀπόλυτη ὅλα αὐτὰ τὰ κατεστραμμένα μέσα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συγκοινωνίας νὰ ἐπανορθωθοῦν, γιατίι οὔτε οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν νὰ μένουν ἄστεγοι, οὔτε νὰ κυκλοφοροῦν ἀκόμη μὲ ἀρμπάδες. Πέρασε ἓνας χρόνος ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσι, καὶ στὸν τομέα τῆς ἀνοικοδομῆσεως, ποὺ εἶναι τόσο ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ, δὲν ἔγινε σχεδὸν τίποτε. Καὶ ὅμως μὲ τὴν πρόθυμὴ βοήθεια πῶν ξένων ἢ ὁποία θὰ ἦταν ἀφθονώτερη, ἐὰν ἐδείχναμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι περισσότερὸ ἐνδιαφέρον νὰ τὴν ἀποσπάσουμε, θὰ ἠμποροῦσαν πολλὰ πράγματα νὰ εἶχαν γίνῃ. Ἀκόμη ὅμως καλὰ - καλὰ δὲν ἔχει καταστρωθῇ κανένα πρόγραμμα, καὶ δὲν ἔχουν συγκεντρωθῇ σ' ἓναν ὀργανισμό ὅλες οἱ ἀνάλογες ὑπηρεσίες. Καὶ τὸ χειρότερο, δὲν ξέρουμε τί μᾶς χρειάζεται, καὶ δὲν παρουσιάσαμε στοὺς ξένους κανένα σκελετὸ καὶ πρόγραμμα ἐργασίας. Καὶ ὅμως, μιὰ φορὰ καὶ κατεστράφησαν τόσα μέσα παραγωγῆς καὶ τόσα μέσα συγκοινωνίας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουμε ἐκπονήσῃ κάποιος ἔστω πρόχειρο, ἀλλὰ ὀρθολογιστικὸ σχέδιο ἀνοικοδομῆσεως, ποὺ θὰ μᾶς ἐδείχνε ἐὰν τὸ κατεστραμμένο χωριὸ πρέπει νὰ ἀνοικοδο-

Τὸ δημογραφικὸ ὅμως αὐτὸ περίσσευμα δὲν πρέπει νὰ τοποθετηθῇ μὲ κατακτητικὸν πολέμου, ὅπως ἡ ριψοκίνδυνος Μικρασιατικὴ

ἐκστρατεία, πού μᾶς ἐκόστισε τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή, οὔτε μὲ σύνθημα τὴν ἀνέυρεσι «ζωτικῶν χώρων», ὅπως ἦταν τῆς μόδας ἀκόμη πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου. Ἀλλὰ μὲ συνεννοήσεις καὶ συμφωνίες μὲ τὶς Μεγάλαις Δυνάμεις καὶ τοὺς γείτονές μας, καὶ ἴσως καὶ μὲ τὴ μεσολάβησι τοῦ Νέου Ὁργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, γιατί ἔτσι καὶ μόνον θὰ ἠμπορέσουμε σταθερὰ νὰ ἐπαναφέρουμε τὸ ρεῦμα στὴν παλῆα φυσικὴ κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ, ἐὰν ἐπιτραπῇ ὅπως ἐλπίζεται, ἢ αὐξήσις τοῦ ποσοστοῦ τῆς μεταναστεύσεως, ἠμπορεῖ βέβαια νὰ ἀπορροφήσῃ ἓνα ποσοστὸ ἑτησίως, ὅπως ἀπερρόφησε τόσες καὶ τόσες χιλιάδες ἴσαμε σήμερα. Ὅλοι ὁμῶς οἱ πρὸς τὰ ἐκεῖ μετανάστες μας ἠμπορεῖ νὰ μᾶς συνετήρησαν μὲ τὰ μεταναστευτικὰ τοὺς ἐμβάσματα, ἀλλὰ ἀπὸ ἕναν ἀναπότρεπτο φυσικὸ νόμον ἑξαμερικανίσθησαν πολὺ γρήγορα, μάλιστα προτοῦ φθάσουν κὰν στὴ δευτέρα γενεά. Καὶ γίνηκαν μὲν ἀριστοὶ ἀμερικανοὶ πολῖτες, καὶ δὲν ἔχασαν τὴν μητέρα πατρίδα, μάλιστα μᾶς ἔσωσαν ἀπὸ τὸν ἐκ πείνης θάνατο κατὰ τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς, ὅμως ἔχασαν, καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ χάσουν ἀκόμη περισσότερον, τὸ συνεχὲς δεσμὸν τοὺς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἴδιο θὰ συμβῇ καὶ μὲ τὴ μετανάστευσι στὸν Καναδᾶ καὶ στὴν Αὐστραλία ἐὰν, ὅπως ἐλπίζεται, ἀνοίξουν οἱ πόρτες καὶ τῆς πρὸς τὰ ἐκεῖ μεταναστεύσεως. Νὰ γιατί εἶναι ἀπείρως προτιμότερη ἢ μετανάστευσις στὰ παλῆα λημέρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὶς διπλανὰς χώρες, πού εἶναι γνώριμες στοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡροδότου ἕως σήμερα. Ἐὰν ἐπιτύχουμε νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ ὁ ἐποικισμὸς τῶν παραλίων τῆς Μικρασίας καὶ τῶν κάμπων τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης θὰ ἐξυθιοῦμε πρὸς τὰ ἐδάφη τῆς εὐδαιμονίας, πού τόσον ἐσαγήνευσαν τὸν ἀρχαῖο Ξενοφῶντα, ὥστε αὐτὸς καὶ ὁ Ἰσοκράτης νὰ κάμουν ἐκκλησίαι στὸ Φίλιππο τὸ Μακεδόνι νὰ τοὺς πάρῃ καὶ ὡς μισθοφόρους ἀκόμη γιὰ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσῃ ἐκεῖ. Ἀμα ἐπιτραπῇ ὁ ἐποικισμὸς τῶν μερῶν αὐτῶν καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, θὰ ἐξυθῇ στοὺς πλούσιους κάμπους τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρασίας ἡ χαρῶπὴ καὶ ἀποδοτικὴ ἐργασία τέκνων γνώριμων πρὸς τὰ ἐδάφη αὐτά, πού μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴ ἀποχώρησί μας στὰ 1922 ἔμειναν χέρσα καί, σχεδὸν εἰπεῖν, ἔρημα ἀπὸ παραγωγικὸ πληθυσμό.

Ἔτσι καὶ μόνον θὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν Βαλκανικὴ καὶ τὸ Βόρειο καὶ Μέσον Αἰγαῖο ἡ ἰσορροπία πού, ὅπως εἶπαμε, διαταράχθη μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀποχώρησί μας ἀπὸ τὰ ἐδάφη τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρασίας. Γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῶν πραγμάτων εἰς τὴν φυσιολογικὴ αὐτὴ κατάστασι ἢ ἙΝΩΣΙΣ ΔΗΜΟΚΡΑ-

σύνη. Μέσα σ' αὐτὴν τὴν καινούργια ζωὴ καλούμεθα κι' ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ συναγωνισθοῦμε μέσα σὲ μιὰ εὐγενικὴ ἀμιλλα τοὺς διπλανοὺς λαοὺς γιὰ νὰ στήσουμε ὅλοι μαζί τὸ Ναὸ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ κόσμου.

Μ' αὐτὴν τὴν πίστι καὶ μ' αὐτὰ τὰ ἰδανικὰ ἐπῆραμε κι' ἐμεῖς ἐνεργῶ, καὶ μάλιστα, ὅπως κολακευόμεθα νὰ πιστεύουμε, ἀποτελεσματικὸ μέρος στὴ Διάσκεψι τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ποὺ ἐπροίκισε τὸν κόσμο μὲ τὸ Χάρτη τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, καὶ σ' αὐτὸν τὸ Χάρτη, παρ' ὅλες τὶς προσωρινές του ἀτέλειες, Μεγάλοι καὶ Μικροὶ Λαοὶ πρέπει νὰ ἐμπιστευθοῦμε τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐχει βέβαια, σὰν ἀνθρώπινο ἔργον, καὶ ὁ Χάρτης αὐτὸς τὶς ἀσθενεῖς πλευρές του καὶ ἡμπορεῖ νὰ τοῦ προσάψῃ κανεὶς ὅτι εἰς βάρος τῆς ἰσότητος τῶν λαῶν ἐδημιούργησε μέσα στὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας τὴν ὑπερχυβέρνησι τῶν πέντε Μεγάλων Δυνάμεων, καὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ληφθῇ καμμία ἀπόφασις, ἢ νὰ ἐπιχειρηθῇ δράσις κατὰ τοῦ Κράτους ἐκείνου ποὺ θὰ ἀπεδεικνύετο ταραξίας τῆς Διεθνούς Εἰρήνης, ἂν ἔστω καὶ μία Μεγάλῃ Δύναμις δὲν συμφωνεῖ εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἢ μέτρων περιστολῆς.

Κάθε ὅμως φιλοσοφημένος ἄνθρωπος θὰ καταλάβῃ ὅτι οὔτε ἡ ἰσότης θὰ καταργήσῃ τὴν ἱεραρχία τῶν ἀξιών καὶ στὴ διεθνῇ κοινωνία, οὔτε ἡ ἀρνησικυρία μιᾶς Μεγάλῃς Δυνάμεως θὰ εἶναι τροχοπέδη γιὰ τὴν προστασία τῆς Εἰρήνης. Ἡ ἀρνησικυρία θὰ ὀδηγήσῃ ἀναπότρεπτα σὲ τοῦτο τὸ ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ κίνδυνος τῆς ἐμφανισέως τῆς θὰ ὀδηγήσῃ σὲ συνεννόησι καὶ συμφωνία τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Πράγματι ἡ Εἰρήνη τοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τὴν συνεννόησι καὶ μόνον. Πιστεύουμε δὲ ἀκράδαντα ὅτι ὅπως ἐνωμένες οἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἐνίκησαν στὸν μέγαν αὐτὸν πόλεμον, ἔτσι ἐνωμένες θὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εἰρήνην. Ζοῦμε μέσα σ' ἓνα διεθνὲς κλίμα ὅπου καθημερινῶς ἡ μυστικὴ διπλωματία τῶν παλαιῶν ἀνακτοβουλιῶν ὑποχωρεῖ στὴν ἀνοικτὴ συζήτηση τῶν λαῶν, ποὺ ἀκριβῶς γιὰ αὐτοὺς φέρουν ὀλοκληρωτικὰ τὶς ζημίες τοῦ πολέμου ἐνδιαφέρονται καὶ γιὰ τὴ διατήρησι τῆς Εἰρήνης. Καὶ μέσθ' σ' ἓνα τέτοιο διεθνὲς κλίμα καμμιά Δύναμις, ὅσο καὶ ἂν εἶναι μεγάλη, δὲν ἡμπορεῖ ν' ἀδιαφορήσῃ μπρὸς στὴν πραγματικὴ Ὑπερδύναμι, τὴ Δημόσια Διεθνῇ Γνώμη.